

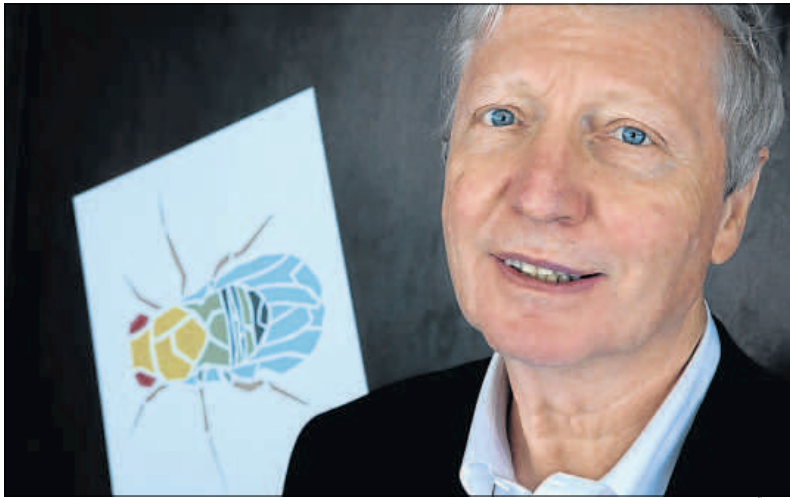
LA CONTRA

Jules Hoffmann, premi Nobel de Medicina 2011

Tinc 72 saludables anys. Vaig néixer a Luxemburg, però en vaig fer francès i de l'Académie Française: m'apassiona la història. Aconsello als joves que, per ser més bons científics, posin alguna cosa més que ciència en la seva vida. Col·laboro amb l'Institut de Recerca Biomèdica

“El principal risc de les vacunes és no posar-les”

PEDRO MADUENO

Vull precisar primer que no sóc metge; sóc investigador.

I metge, per què no?

Perquè sempre vaig voler ser qui fes els descobriments per salvar vides i no només qui els apliquéssim als malalts.

Què ha investigat?

Com funciona el nostre sistema immunitari. Avui sabem que en tenim dos: un d'heretat i un altre d'adaptatiu, que té memòria i aprèn a combatre els patògens.

Tots els animals els tenen tots dos?

Només els vertebrats han evolucionat fins a tenir també l'adaptatiu. Per això, només es poden vacunar els vertebrats.

Llavors, per què és aquí, en un congrés sobre la mosca drosòfila?

Tants milions de vides humanes que ha salvat la drosòfila! I les que salvarà encara.

Salve, drosòfila!

Sóc aquí perquè aquests insectes són models magnífics per experimentar. Gràcies a ells hem descobert la manera com el sistema immunològic heretat estimula l'adaptatiu i el potencia. Així actua en les vacunes.

Li van donar el Nobel per això?

Va ser un treball en xarxa. Vam descobrir

receptors que connecten el sistema immunitari innat i l'adaptatiu per protegir-nos.

Estudien mosques per fer vacunes?

El 95 per cent dels éssers vius –tots els insectes– combaten les infeccions només amb el sistema immunitari heretat. Nosaltres els fem servir tots dos. L'heretat combat patògens i, a més, estimula l'adaptatiu.

Què espera descobrir ara?

Des del paleolític fins al 1850 la nostra esperança de vida amb prou feines superava els 20 anys...

I de sobte avui vivim quatre vegades més.

...Per tres raons: la higiene, la vacunació i els antibiòtics. I totes tres, molt recents.

La vacuna no es va descobrir abans?

El descobriment de la vacuna, sí, és del 1796, però per a les vacunacions massives va caldre esperar fins a principi del segle XX.

Per què van trigar tant?

La vacunació és una tècnica complexa i va topar amb resistències culturals i religioses.

La ignorància mata.

I no parlo només del tercer món. Recordi que, també per a cristians i jueus, la malaltia i la mort eren designis divins als quals era pecat resistir-se. I calia acceptar-los. Però no és l'excés religiós l'únic obstacle.

Senyor de les mosques

El doctor Hoffman imparteix una lliçó magistral en el 23è Congrés Europeu de Drosòfila i una altra de particular d'humilitat evolutiva. Ens recorda que compartim el 95 per cent de la nostra genètica amb la simpàtica mosqueta que tantes vides salva. Fa mil milions d'anys que vam començar a evolucionar junts. I per això els nostres organismes són tan similars que, quan investiguem insectes, podem aprendre a combatre les malalties que porten i ens encomanen sense contreure-les. Hoffman intueix, amb Zur Hausen, que potser sota etiquetes com ara càncer o alzheimer algun dia es descobriran virus encara desconeguts. I les drosòfiles ens ajudaran a combatre'ls.

Cal tenir certa sanitat pública.

I també cal evitar la desinformació pública. Als EUA i a tot Occident es van propagar rumors que algunes noves vacunes podien afavorir l'aparició d'autisme o esclerosi múltiple... És fals! El principal risc de les vacunes és no posar-les quan cal.

En canvi, es generalitza la vacuna contra el virus del papil·loma: un càncer, el d'úter, en realitat causat per virus.

Aquesta relació reveladora la va demostrar un bon amic meu, també premi Nobel, el doctor Harald zur Hausen.

Hausen em va dir aquí (30/VI/2011) que sospitava que altres càncers també provenien de virus i potser també malalties degeneratives, com l'alzheimer.

Em sembla una hipòtesi plausible, que, sens dubte, mereix la nostra atenció.

Si són virus, podríem vacunar-nos.

Per això sóc aquí donant suport a la investigació bàsica amb les drosòfiles, perquè l'estudi de la immunitat heretada, que s'havia descuidat, avui és a l'avantguarda.

Gairebé li tanquen el laboratori.

Dues vegades! Les autoritats franceses pensaven que la investigació d'insectes era més aviat per combatre plagues agrícoles i que no tenia aplicació mèdica.

Sort que els va convèncer.

Avui ningú no discuteix la utilitat biomèdica d'aquesta investigació bàsica. I aquí, a Barcelona, s'està investigant molt i bé amb les drosòfiles.

Tantes coses ens poden revelar?

Els insectes constitueixen un 80% de totes les espècies del món; destrueixen cada any un terç dels cultius humans i posen un terç de la humanitat en risc de malalties greus com la malària o el dengue. Si investiguéssim per què els insectes que porten els virus aconseguen no contreure'ls, podríem aprendre a derrotar-los.

Vostè sabia que era crucial?

L'estímul immediat per investigar és resoldre el trencaclosques que et planteja. Quan vaig començar a investigar insectes el 1963, no sabia que tindria aplicació mèdica, però el 1995 ja n'estava convençut.

Trenta anys de persistència.

Sóc molt insistent i ferm, com saben els que em van intentar tancar el laboratori.

Quines altres malalties depenen d'aquesta investigació immunològica?

Els tumors, per exemple: sabem que són combatuts pel sistema immunitari heretat. Podem avançar en aquesta línia.

Els antibiòtics estan perdent eficàcia, però no és rendible investigar més.

Les farmacèutiques són necessàries, però prioritzen l'obtenció de benefici. Per això, no podem deixar que tota la investigació en depengui. També necessitem investigació pública que anteposi la nostra salut i la ciència a qualsevol altra finalitat.

LLUÍS AMIGUET